

fot. TEGOLA POLONIA

PAPY, GONTY BITUMICZNE I PŁYTY FALISTE

Lekkie, szczelne... bitumiczne

Co łączy papy, bitumiczne gonty i płyty faliste? Użycie do ich produkcji wodoszczelnej masy asfaltowej, czyli bitumu, a w konsekwencji – szczelność oraz odporność na zmiany temperatury i na starzenie.

■ URSZULA KALINOWSKA

I nne ważne zalety pokryć bitumicznych to niewielki ciężar, niska cena i łatwość układania. Także wygląd, dawniej raczej niezbyt zachęcający, obecnie można zaliczyć raczej do plusów niż minusów, bo dotyczy to zwłaszcza coraz ładniejszych gontów bitumicznych.

SZCZELNA PROSTOTA

Papa przeznaczona na dach zbudowana jest z trzech warstw. Najważniejszą z nich jest warstwa nośna, czyli osnowa z welonu szklanego, włókniny poliestrowej, folii albo tektury. Od rodzaju i grubości osnowy zależy, jak bardzo papa jest elastyczna i odporna

na rozciąganie. Mocne osnowy mają gramaturę w granicach 200-250 g/m². To właśnie osnowa nasączona jest masą bitumiczną. **Warstwa wierzchnia** to posypka z talku, piasku lub łupków w różnych kolorach. Jej zadaniem jest ochrona papy przed nagrzewaniem, promieniami UVB i uszkodzeniami mechanicznymi. **Warstwa spodnia**, czyli folia antyadhezyjna chroni zrolowaną papę przed sklejeniem się.

Na pokrycia dachowe nie stosuje się pap tradycyjnych z osnową z tektury. Zastąpiły je papy termozgrzewalne z osnową, np. z welonu szklanego lub włókniny poliestrowej. Mają znacznie lepsze parametry techniczne niż papy tradycyjne, są też łatwiejsze

Im grubsza papa, tym jest bardziej odporna na uszkodzenia i ewentualne przecieki, a ponadto tym łatwiej się ją układa na dachu

w montażu. Bitum, którym nasączona jest osnova pap jest modyfikowany – oksydowany, wzbogacony plastomerem APP albo elastomerem SBS. Takie papy różni zakres temperatury, w której zachowują swoje właściwości; w Polsce najczęściej stosuje się te z SBS.

Papy mogą być stosowane jako podkład pod właściwe pokrycie, np. papa na deskowaniu może być ułożona jako warstwa wstępnego krycia (zamiast folii) pod dachówkę ceramiczną albo jako ostateczny materiał pokryciowy. Ostateczne pokrycie z papy – przede wszystkim na dachach płaskich – może być układane jednowarstwowo (z dobrych jakościowo pap wierzchniego krycia) albo warstwowo – pod papą wierzchniego krycia układa się podkładową, do czego bardzo przydaje się papa perforowana.

ZAMIAST DACHÓWKI

Gonty (dachówki) bitumiczne to długie pasy z wcięciami w różnych kształtach, np. prostokąta, trójkąta, łuski, trapezu, sześciokąta. Dzięki tym wcięciom po ułożeniu na dachu wyglądają jak rzędy dachówek lub gontów. Podobnie jak papy zbudowane są z kilku warstw. Podstawową jest warstwa nośna, czyli osnova z włókna szklanego nasączona bitumem modyfi-

kowanym. Od jego jakości zależy, czy dachówka będzie odporna na silne wiatry i starzenie. Warstwa wierzchnia (gruboziarnista posypka mineralna lub ceramiczna) chroni dachówkę przed nagrzewaniem, promieniowaniem UV i uszkodzeniami mechanicznymi. Od niej zależy kolor dachu, może być jedno- lub wielobarwna, np. cieniowana. Zamiast posypki warstwą wierzchnią może być cienka folia metalowa. Warstwa spodnia z drobnoziarnistej posypki (np. z piasku kwarcowego lub talku) zabezpiecza przygotowane do układania na dachu warstwy przed sklejeniem.

Gonty bitumiczne nadają się na większość dachów o nachyleniu minimum 12°. Nie ma ograniczeń, jeśli chodzi o górną granicę, ponieważ dach może też być bardzo stromy, a nawet mieć płaszczyzny pionowe. Ponieważ gonty są elastyczne, świetnie nadają się do wykańczania różnych nietypowych powierzchni, np. „wolic oczek”. Polecane są do remontów starych dachów krytych wcześniej papą.

NA FALI

Płyty faliste to sztywne płyty grubości ok. 3 mm i rozmiarze 1x2 m. Wyprodukowane są z kilkunastu warstw sprasowanych włókien organicznych, nasączonych masą

Dzięki temu, że gonty bitumiczne są samoprzylepne, dach jest szczelny i odporny na działanie wiatru nawet bezpośrednio po ułożeniu ▼

foto. TEGOLA POLONIA

BITUM MODYFIKOWANY

Producenci wyrobów bitumicznych stosują różne oznaczenia i bez dostępu do karty katalogowej produktu dość trudno ustalić ich własności. Warstwy bitumiczne pap mogą być z różnych asfaltów. Informacje o rodzaju powłoki i jej grubości, a także o osnowie oraz zastosowaniu można również znaleźć na banderolach znajdujących się na rolkach papy.

• **Bitum oksydowany** – nadaje papie większą odporność na niską i wysoką temperaturę. Papa z bitumem oksydowanym służy do wykonywania pokryć warstwowych. Wytrzymuje zakres temperatury od 0°C do +70°C.

• **Bitum wzbogacony dodatkiem plastomeru APP** – dobra papa ma około 20% APP, bardzo dobra – nawet 40%. Papy z takim dodatkiem zachowują swoje właściwości w temperaturze od -15°C do +150°C, są odporne na promienie UV.

• **Bitum wzbogacony elastomerem SBS** – powinno być go więcej niż 10%, papa wytrzymuje wtedy temperaturę od -20°C do +100°C.

AKCESORIA DO GONTÓW

Do wykończenia kalenic dachów krytych gontami bitumicznymi producenci oferują gotowe elementy kalenicowe. Oczywiście, zamiast tego można użyć papy albo odpowiednio przyciętych gontów. Dostępne są również specjalne płotki przeciwśniegowe (przeznaczone do montażu na dachach krytych gontem) oraz kominki wentylacyjne, zaopatrzone w szczelne i łatwe w montażu przeloty dachowe. Jeśli w dachu montowane będzie okno połaciowe, trzeba będzie dokupić dopasowany do tego rodzaju pokrycia kołnierz uszczelniający.

Razem z gontami bitumicznymi warto kupić dopasowane do nich akcesoria, np. kominki wentylacyjne, zaopatrzone w szczelne i łatwe w montażu przeloty dachowe

foto. STENIA

AKCESORIA DO PŁYT

Wraz z płytami falistymi powinno się nabyć zestaw akcesoriów dachowych – producenci oferują całe systemy ułatwiające ułożenie pokrycia oraz poprawiające jego wygląd, między innymi gąsiory, wywietrzniki, uszczelki wentylujące (które montuje się do pierwszej łaty) oraz listwy okapowe. Dokupić też można przezroczyste płyty z PVC (o parametrach identycznych jak bitumiczne), pozwalające na dopływ światła słonecznego do pomieszczeń znajdujących się bezpośrednio pod dachem.

foto. STEMA

▲ Pokrycie z gontów bitumicznych nie wymaga szczególnej konserwacji, a jeśli ulegnie uszkodzeniu, zniszczony pas łatwo wymienić na nowy

Aby nie dopuścić do powstawania nieszczelności wokół kominów, lukarn oraz koszy dachowych, stosuje się w tych miejscach bitumiczne masy uszczelniające oraz specjalne taśmy ▼

foto. STEMA

Gonty bitumiczne wymagają sztywnego i równego poszycia. W przeciwnym razie nawet najmniejsze nierówności na powierzchni dachu będą natychmiast widoczne

asfaltową i pomalowanych, najczęściej na czerwono, brązowo i czarno, niekiedy pojawiają się w kolorze niebieskim lub zielonym. Takie płyty uformowane są pod ciśnieniem w kształt fali – ich wielkość i kształt przypominają popularny eternit. W odróżnieniu od niego nie zawierają azbestu i są całkowicie bezpieczne dla zdrowia.

Bitumiczne płyty faliste przeznaczone są do krycia dachów o nachyleniu połaci 11-90°. Doskonale sprawdzają się w remontach starych dachów, krytych wcześniej eternitem, papą lub blachą falistą, ponieważ można je układać na starym pokryciu, bez demontowania go. Wzmocnienie więźby nie jest przy tym potrzebne, gdyż 1 m² płyt waży zaledwie 3 kg (nowe płyty mocuje się do starego pokrycia za pośrednictwem rusztu drewnianego).

JAK SIĘ JE UKŁADA

Papy trzeba układać na sztywnym poszyciu z desek lub płyt wiórowych. Tradycyjne mocuje się do podłoża mechanicznie gwoździami-papiakami, przy czym kolejne pasy łączy się na zakład i zgrzewa

lub skleja lepikiem. **Papy termozgrzewalne** układa się metodą termiczną, polegającą na podgrzewaniu specjalnym palnikiem ich spodniej warstwy w miarę rozwijania. Mocowanie na lepik lub klej bitumiczny stosuje się głównie przy naprawach starych dachów.

Na rynku są też **papy samoprzylepne** (samowulkanizujące), do których mocowania nie są potrzebne żadne łączniki ani kleje – po nagraniu bitum ulega samowulkanizacji, sklejąc kolejne pasy papy. **Gonty bitumiczne** są materiałem wiotkim, dlatego trzeba je układać na sztywnym poszyciu (którego 1 m² waży około 15 kg). Najlepiej nadają się do tego płyty OSB albo sklejka wodoodporna, łączone na specjalne spinki, dzięki którym na powierzchni gontu nie będą odznaczać się miejsca połączeń płyt. Gonty bitumiczne przybijają się lub mocuje zszywkami. Dodatkowo gonty mają warstwę kleju, który pod wpływem słońca uszczelnia połączenia między poszczególnymi pasami. Niektórzy producenci zalecają, by pod tym pokryciem – dla zapewnienia lepszej szczelności – układać papę podkładową.

foto. TEGOLA POLONIA

foto. TEGOLA POLONIA

▲ Cieniowane gonty bitumiczne są droższe, ale lepiej od jednolitych maskują ewentualne nierówności podłoża

Układanie **plyt falistych** nie jest zbyt skomplikowane. Ich montaż nie wymaga użycia specjalistycznych narzędzi i jest tak prosty, że z powodzeniem można go wykonać samodzielnie. Wszelkie niezbędne akcesoria – łączniki, listwy, uszczelki czy wywietrzniki – można kupić razem z pokryciem. Płyty faliste najczęściej przybija się – gwoździami z polietylenowymi łebkami lub z wodoszczelną podkładką i kapturkiem – do rusztu

Nowoczesne materiały bitumiczne są bardzo trwałe i dobrze wyglądają. Ich montaż nie jest skomplikowany ▼

drewnianego z kontrłat i łąt, zaczynając układanie od dołu dachu, w kierunku przeciwnym do przeważającego w okolicy kierunku wiatru. Płyty w kolejnych rzędach powinny być przesunięte względem siebie o połowę. b

Dane teleadresowe wiodących producentów oraz przykładowe ceny produktów podajemy na następnej stronie.

Faliste płyty bitumiczne produkowane są z włókna nasączonego bitumem i malowane na różne kolory. Dzięki temu, że są lekkie, łatwo się je przycina i układa na dachu ▼

foto. ICOPAL

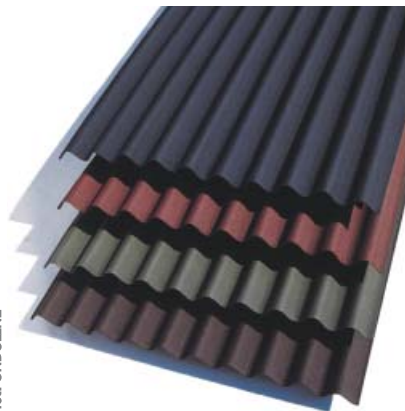

foto. ONDULINE

foto. ICOPAL

foto. ONDULINE

NAJWAŻNIEJSZE

mit Wszystkie papy nadają się do **ostatecznego (wierzchniego) krycia dachów.**

Niemalą rolę w przydatności papy na dach odgrywa osnowa. Jeśli jest z włókna szklanego, papa ma dużą wytrzymałość i stabilność wymiarową, ale małą elastyczność, bardziej nadaje się więc na podkład niż do wierzchniego krycia. Lepsza do tego celu jest papa z osnową z włókna poliestrowego, odznaczająca się bardzo dobrą elastycznością. Najlepsza na dach jest jednak papa z osnową z włókna poliestrowego, łączonego z siatką z włókna szklanego – zbrojone w ten sposób papy są zarazem bardzo mocne i elastyczne, mają też bardzo dobrą stabilność wymiarową.

O trwałości papy w dużym stopniu decyduje odporność na skrajne temperatury – w najniższej powinna zachować elastyczność, w najwyższej zaś stabilność wymiarów; przyjmuje się, że dobra papa wytrzyma od -10°C do +120°C. Przydatna jest tu również informacja o tym, jak materiał radzi sobie z próbą przebicia: solidne mają oznaczenie PS3, najlepsze – PS4.

mit Pod gonty bitumiczne nie trzeba kłaść papy.

Podkład z papy jest konieczny na połaciach nachylonych pod kątem mniejszym niż 17°. Na bardziej stromych wystarczy wzdłuż wszystkich krawędzi ułożyć pas papy szerokości 1 m. Taki sam pas papy podkładowej trzeba ułożyć też w koszach, jeśli nie będzie w nich obróbek z blachy.

Pokrycie z płyt falistych bitumicznych nie wymaga sztywnego poszycia z desek. Często stosuje się je w domach letnich i altanach, ale można też je znaleźć na dachach domów całorocznych ▼

foto. ONDULINE